

การสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก*
THE COSTRUCTION OF TEACHER'S SPIRITUAL MEASUREMENT
FOR STUDENTS IN FACULTY OF EDUCATION, UTTARADIT RAJABHAT
UNIVERSITY BY USING THE SEMANTIC DIFFERENTIAL

ปริญญา บัญญัติ, Parinya Banyat
มานี แสงหิรัญ, Manee Sanghirun
ระพินทร์ โพธิ์ศรี, Rapin Posrie
สาขาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
Research and Evaluation for Educational Development
Uttaradit Rajabhat University
E-mail : parinya.ban@uru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก 2) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และ 3) เพื่อแปลผลคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จำนวน 3,224 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 458 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

* Received 5 July 2021; Revised 2 December 2021; Accepted 3 December 2021

(CFA) ค่าอำนาจจำแนก (r) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) และการแปลผลคะแนนโดยการแปลงคะแนนดิบให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานเก้า (Stanine)

ผลการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 79 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ มี 2 องค์ประกอบย่อย 8 ตัวบ่งชี้ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มี 2 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ การมีจิตวิทยาในการสอน มี 3 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ การมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มี 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ โดยผ่านการประเมินคุณภาพความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.881, 0.927, 0.913, 0.918, 0.899, 0.928 และ 0.936 ตามลำดับ ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.431 - 0.757 วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน ทั้ง 7 องค์ประกอบหลัก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเกิน 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ส่วนวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการแปลผลคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์นักศึกษาส่วนใหญ่มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง

คำสำคัญ : จิตวิญญาณ, แบบวัดจิตวิญญาณ, การสร้างแบบวัด

Abstract

The purposes of this article were 1) to construct teacher's spiritual measurement for students studying in faculty of Education, Uttaradit Rajabhat university by using semantic differential; 2) investigate model consistency applying confirmatory factor analysis : CFA; and 3) interpret teacher's spirituality scores of students. The population used in this quantitative study was 3,224 undergraduate students studying in faculty of Education, Uttaradit Rajabhat university in academic year 2020. The sample selected by stratified random sampling method was 458 undergraduate students registered in the second semester in 2020. The instruments used were teacher's spiritual measurement

using semantic differential. Confirmatory factor analysis, discrimination index (r), reliability(r_{tt}), and converting raw score to stanine were the parameters used for statistical analysis.

The findings revealed that teacher's spiritual measurement consisted of 7 main factors, 20 factors, and 79 indicators: interaction between teacher and students consisted of 2 factors and 8 indicators, love and faith in teaching profession consisted of 2 factors and 10 indicators, using educational psychology consisted of 3 factors and 13 indicators, being student's role model consisted of 3 factors and 12 indicators, following moral and ethical principles consisted of 4 factors and 13 indicators, practices based on roles and duties consisted of 3 factors and 11 indicators, and having human relation skills consisted of 3 factors and 12 indicators. The index of item-objective congruence (IOC) of the measurement was between 0.60-1.00 while the reliability was 0.881, 0.927, 0.913, 0.918, 0.899, 0.928, and 0.936 respectively. The discrimination was between 0.413 - 0.757. The model was valid and well fitted to empirical data. The factor loading for all aspects was over 0.30 and the indicators were statistically significant at 0.05. According to the interpretation of teacher's spirituality scores, the teacher's spirituality of students studying in faculty of Education was at a high level.

Keywords : Spirituality, Spirituality Scale, Development Test

บทนำ

ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน คุณลักษณะของครูต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากขึ้นมีความเป็นครูมืออาชีพ มีความสามารถและศักยภาพสูงเป็นผู้ที่ใช้นวัตกรรมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ผลด้วยการเรียนรู้ตามที่ต้องการและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงาน ครูควรเป็นผู้รักในวิชาชีพครู มีชีวิตที่เรียบง่ายและมีจิตวิญญาณความเป็นครู (สุรียา ฮ่องเสนาะ, 2557, น. 1) จิตวิญญาณความเป็นครู เป็นคุณลักษณะที่แสดงซึ่งพฤติกรรมเป็นที่ประจักษ์ นำชื่นชมและเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ครูทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยคุณธรรม จริยธรรม และความปรารถนาดี มีความ

เข้าใจที่จะพัฒนาศิษย์ตามศักยภาพพร้อมกับตระหนักถึงการพัฒนาอย่างองค์รวม ด้วยความจริงใจ เสียสละใฝ่รู้ ค้นคว้า สร้างสรรค์ ถ่ายทอด ปลุกฝัง และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ ดังที่ ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์ (2552, น. 12) กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ พัฒนาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ทันเหตุการณ์ รักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความเสียสละ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์และสังคมมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนมีการส่งเสริมและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม มีความอดทนรับผิดชอบต่อหน้าที่เอาใจใส่ต่อศิษย์ มีความขยันหมั่นเพียร รักความยุติธรรม และดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ดังนั้น การพัฒนาให้ผู้ประกอบวิชาชีพครู และนักศึกษาครูในสถาบันผลิตครูมีจิตวิญญาณความเป็นครูจะเป็นส่วนที่มีความสำคัญให้การประกอบวิชาชีพครูมีความสมบูรณ์ในการพัฒนาศิษย์ และเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา

ปัญหาทางด้านจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนของสถาบันการผลิตครูคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นปณิธานในการจัดการศึกษาอันแน่วแน่มุ่งพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งปิดรับนักศึกษาสายครูจำนวนมาก นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความศรัทธาในวิชาชีพครูรวมทั้งอุดมการณ์ของความเป็นครูอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานี แสงหิรัญ และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเข้าเรียนในคณะ ครุศาสตร์ โดยปัจจัยแรกมีความคิดเห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ปัจจัยที่สองเลือกเรียนครูเพราะตามใจผู้ปกครอง ปัจจัยที่สาม เลือกเรียนครูเพราะคิดว่าครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และปัจจัยที่นักศึกษาเลือกลำดับสุดท้ายในการเข้าศึกษาคณะครุศาสตร์หรือสายครู คือ รักศรัทธาในวิชาชีพครูและมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครู เป็นปัญหาวิกฤติทางการศึกษาที่สำคัญยังไม่ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูอย่างเป็นรูปธรรมประสบความสำเร็จ

เครื่องมือที่ใช้วัดเป็นสิ่งสำคัญและเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งเครื่องมือวัดสมรรถนะทางการศึกษาและจิตวิทยาเป็นการวัดคุณลักษณะภายในของมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตไม่ได้โดยตรง แต่มีความสำคัญและจำเป็นต้องศึกษา เพราะว่าคุณลักษณะภายในส่งผลหรือมีอิทธิพลการแสดงออกทางพฤติกรรมภายนอกของบุคคล (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552, น. 25-26) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษามาตรวัดนัยจำแนกที่พัฒนาโดย Charles Osgood เป็นเครื่องมือวัดความหมายของสิ่งเร้า ทฤษฎีนี้เน้นการศึกษาความหมายของสิ่งเร้าเป็นสำคัญ วิธีการวัดความหมายในสิ่งเร้าต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบทฤษฎี Osgood จึงทำการพัฒนาเทคนิคนัยจำแนกขึ้นมาเป็นวิธีวัดความหมาย การวัดความหมายของคำหรือมโนทัศน์นั้น Osgood มุ่งวัดความหมายตามการรู้หรือความหมายเชิงปริยาย (Connotative

Meaning) ของสิ่งเร้าที่กำหนด ณ จุดต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มของภาษา (Semantic Space) ต่อมาได้ นำเทคนิคนี้มาปรับมาใช้เป็นเครื่องมือวัดทัศนคติ (สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์, 2548, น. 159-160)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก เพื่อใช้ในการศึกษาระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ แล้วนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของจิตวิญญาณ ความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. เพื่อแปลผลคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ตามแนวคิดและทฤษฎีของออสกู๊ด (Osgood) เป็นมาตรวัด 7 ช่วง
2. ศึกษานิยาม แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณ ความเป็นครู
3. เขียนนิยามศัพท์เฉพาะและนิยามปฏิบัติการตามคุณลักษณะที่จะวัดจิตวิญญาณ ความเป็นครู โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ตามแนวคิดของออสกู๊ด (Osgood) เป็นมาตรวัดประเมินค่าที่ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก/การปฏิบัติต่อประเด็นที่สอบถามแบบสองทาง (ทางบวกและทางลบ) โดยพิจารณาจากคำคุณศัพท์ที่มีลักษณะตรงข้ามกัน แบ่งระดับการวัด ออกเป็น 7 ช่วง มีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 7 คะแนน

4. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการสอนวิชาชีพครูจำนวน 3 คน ด้านการสอนจิตวิทยา 1 คน และด้านภาษาไทย 1 คน
5. เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 458 คน
6. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือเป็นรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
7. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบัก (Cronbach)
8. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)
9. แปลผลคะแนนโดยการแปลงคะแนนดิบให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานเก้า (Stanine)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 3,224 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนในภาคเรียนที่ 2/2563 จำนวน 458 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ประสานกับประธานหลักสูตร จำนวน 20 หลักสูตร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ที่สร้างตามแนวคิดและทฤษฎีของออสกู๊ด (Osgood) เป็นมาตรวัด 7 ช่วง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 79 ตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 458 คน นำผลการทดสอบ มาหาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) โดยใช้โปรแกรม SPSS พบว่ามีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.431 - 0.757 และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) มีค่าเท่ากับ 0.881, 0.927, 0.913, 0.918, 0.899, 0.928 และ 0.936 ตามลำดับ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

(CFA) และการแปลผลคะแนนโดยการแปลงคะแนนดิบให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานเก๋า (Stanine)

ผลการวิจัย

1. การสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อมรรัตน์ แก่นสาร, 2558) ได้แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก 23 องค์ประกอบย่อย 150 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ มี 2 องค์ประกอบย่อย 18 ตัวบ่งชี้ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มี 3 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ การมีจิตวิทยาในการสอน มี 5 องค์ประกอบย่อย 25 ตัวบ่งชี้ การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 3 องค์ประกอบย่อย 23 ตัวบ่งชี้ การมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย 22 ตัวบ่งชี้ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มี 3 องค์ประกอบย่อย 21 ตัวบ่งชี้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ โดยผ่านการประเมินคุณภาพขั้นต้นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้วิจัยตัดและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญคงเหลือ 7 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 79 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น องค์ประกอบที่ 1 ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์มี 2 องค์ประกอบย่อย 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มี 2 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การมีจิตวิทยาในการสอน มี 3 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มี 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 7 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.431 - 0.757 และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) มีค่าเท่ากับ 0.881, 0.927, 0.913, 0.918, 0.899, 0.928 และ 0.936 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ทั้ง 7 องค์ประกอบหลักมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวบ่งชี้องค์ประกอบแต่ละตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเกิน 0.30 และมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว เมื่อพิจารณาค่าความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ มีค่า $\chi^2 = 23.58$, $df=15$, $P\text{-value}=0.072$, $RMSEA=0.035$ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีค่า $\chi^2 = 30.19$, $df=23$, $P\text{-value}=0.144$, $RMSEA=0.026$ การมีจิตวิทยาในการสอน มีค่า $\chi^2 = 68.77$, $df=53$, $P\text{-value}=0.071$, $RMSEA=0.025$ การเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่า $\chi^2 = 75.35$, $df=58$, $P\text{-value} = 0.062$, $RMSEA=0.026$ การมีคุณธรรมและจริยธรรม มีค่า $\chi^2 = 73.85$, $df=61$, $P\text{-value}=0.125$, $RMSEA=0.021$ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีค่า $\chi^2 = 43.67$, $df=32$, $P\text{-value}=0.081$, $RMSEA=0.028$ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร มีค่า $\chi^2 = 49.86$, $df=38$, $P\text{-value}=0.094$, $RMSEA=0.026$ แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

3. การแปลผลคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์ปกติด้วยระบบคะแนนมาตรฐานเก้า (Stanine Score System) ซึ่งเป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่งมีคะแนนอยู่ระหว่าง 1 ถึง 9 ที่แปลงรูปมาจาก คะแนนดิบที่มีการกระจายเป็นโค้งปกติ มีค่าเพียง 9 ตัว (Standard nine point) คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 5 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 2 คะแนน แต่ละ สเตโนน (Stanine) จะถูกกำหนดตาม อัตราส่วนร้อยละของการแจกแจงพื้นที่โค้งปกติ ได้แก่ 4% 7% 12% 17% 20% 17% 12% 7% 4% ตามลำดับ (ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี, 2560, น. 189 – 190) ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเต็มของแบบวัด ซึ่งมีคะแนนเต็ม 7 คะแนน มาคำนวณตามอัตราส่วนร้อยละของการแจกแจงพื้นที่โค้งปกติแล้วแปล ความหมายเป็นระดับจิตวิญญาณความเป็นครู 9 ระดับ สามารถนำคะแนนเฉลี่ยของคะแนนดิบเป็น รายบุคคล สาขาวิชา หรือของคณะ เทียบกับเกณฑ์ปกติการวัดจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยคะแนน มาตรฐานเก้า ดังปรากฏผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแปลผลคะแนนเฉลี่ยการวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ Stanine	ระดับจิตวิญญาณความเป็นครู
พลศึกษา	6.63	0.43	8	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงมาก
นาฏศิลป์	6.59	0.27	8	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงมาก
ปฐมวัย	6.48	0.42	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
อุตสาหกรรมศิลป์	6.48	0.33	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ชีววิทยา	6.41	0.39	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
เคมี	6.38	0.45	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ประถมศึกษา	6.37	0.41	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง

สาขาวิชา	คะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ Stanine	ระดับจิตวิญญาณความเป็นครู
ภาษาไทย	6.35	0.56	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ดนตรี	6.34	0.73	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	6.30	0.45	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
จิตวิทยา	6.28	0.23	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
เกษตรศาสตร์	6.18	0.50	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ฟิสิกส์	6.12	0.54	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
สังคมศึกษา	6.10	0.45	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
คอมพิวเตอร์	6.03	0.33	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
เทคโนโลยีฯ	6.01	0.67	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ภาษาเกาหลี	5.98	0.80	7	มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง
ภาษาจีน	5.94	0.94	6	มีจิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างสูง
ภาษาอังกฤษ	5.94	0.73	6	มีจิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างสูง
คณิตศาสตร์	5.60	1.04	6	มีจิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างสูง

จากตารางที่ 1 พบว่า สาขาวิชาที่มี Stanine ระดับ 8 จิตวิญญาณความเป็นครูสูงมาก ได้แก่ สาขาวิชาพลศึกษา และนาฏศิลป์ ได้แก่ สาขาวิชาที่มี Stanine ระดับ 7 จิตวิญญาณความเป็นครูสูง ปฐมวัย อุตสาหกรรมศิลป์ ชีววิทยา เคมี ประถมศึกษา ภาษาไทย ดนตรี วิทยาศาสตร์ทั่วไป จิตวิทยาและการแนะแนว เกษตรศาสตร์ ฟิสิกส์ สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาเกาหลี ส่วนสาขาวิชาที่มี Stanine ระดับ 6 จิตวิญญาณความเป็นครูค่อนข้างสูง ได้แก่ ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โดยใช้มาตรวัดเจตคติแบบนัยจำแนก ตามแนวคิดของออสกู๊ด (Osgood) เป็นมาตรวัดประเมินค่าที่ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก/การปฏิบัติต่อประเด็นที่สอบถามแบบสองทาง (ทางบวกและทางลบ) โดยพิจารณาจากคำคุณศัพท์ที่มีลักษณะตรงข้ามกัน แบ่งระดับการวัดออกเป็น 7 ช่วง มีคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 7 คะแนน โดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัยของ อมรรรัตน์ แก่นสาร (2558) ซึ่งได้พัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู โดยมีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้องค์ประกอบของแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู 7 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย 79 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น องค์ประกอบที่ 1 ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ มี 2 องค์ประกอบย่อย 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มี 2 องค์ประกอบย่อย 10 ตัวบ่งชี้

องค์ประกอบที่ 3 การมีจิตวิทยาในการสอน มี 3 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การมีคุณธรรมและจริยธรรม มี 4 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 6 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มี 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 7 การมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร มี 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดของนักการศึกษาคุณลักษณะของครูดี และคุณลักษณะของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ รักและเมตตาต่อศิษย์ และการพัฒนาชีวิตศิษย์ให้มีความก้าวหน้า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การให้ความรักและเมตตาต่อศิษย์เป็นคุณธรรม จริยธรรมที่ครูควรปฏิบัติ และการที่ครูทุ่มเทความรู้ กำลังกายและกำลังใจเพื่อทำให้ศิษย์มีความรู้ คุณธรรม นิสัย ทศนคติ และพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544) สรุปไว้ว่า 1) เอาใจใส่ช่วยเหลือศิษย์ และ 2) ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนของศิษย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังเพื่อให้ศิษย์เกิดความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับ ชีรศักดิ์ อัครบวร (2544) ได้สรุปว่า การอบรม สั่งสอน ฝึกฝนทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์ความรักใคร่ ปรารถนาให้ศิษย์มีความสุขและคิดทำประโยชน์ให้เกิดแก่ศิษย์

องค์ประกอบที่ 2 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การรักษาชื่อเสียงวิชาชีพ และการพัฒนาวิชาชีพ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การมีความรู้สึกดีต่อวิชาชีพ มีความเลื่อมใสภาคภูมิใจ ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด การแสดงออกถึงการยกย่องเชิดชูเกียรติแห่งวิชาชีพครู และศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรศักดิ์ อัครบวร (2544, น. 93) กล่าวว่า ครูต้องมีความเลื่อมใสต่อวิชาชีพ เห็นคุณค่าวิชาชีพต่อตนเอง ต่อมนุษย์และต่อสังคม สอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2544) สรุปไว้ว่า 1) ปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ 2) ยกย่องและเชิดชูเกียรติผู้ที่มีผลงานทางวิชาชีพ 3) ร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ

องค์ประกอบที่ 3 การมีจิตวิทยาในการสอน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของศิษย์ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้ดี และการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับในความแตกต่างของศิษย์แต่ละคนในด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและสิ่งแวดล้อม แสดงถึงการจัดสภาพแวดล้อมและการปกครองชั้นเรียนอย่างเหมาะสมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของศิษย์ และการมีชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนหรือสังคมได้อย่าง

สร้างสรรค์และมีความสุข สอดคล้องกับ กิตติเชษฐ์ ธนาพรชัยพงษ์ (2548) ได้ศึกษาการรับรู้ และความคิดเห็นของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพเรือต่อการปฏิรูปกองทัพเรือ พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย ถ้าบุคคลมีอวัยวะที่สมบูรณ์จะสามารถรับรู้ได้ดีกว่า 2) ด้านสติปัญญา บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดีและถูกต้องจะต้องอาศัยสมรรถภาพทางสมองเป็นสำคัญ 3) ด้านประสบการณ์เดิม และ 4) สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ กรมสามัญ (2542) สรุปไว้ว่า 1) การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ 2) สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา 3) การจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะ เก็บอุปกรณ์เรียบร้อย

องค์ประกอบที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ บุคลิกภาพที่ดี การมีกิริยา วาจา สุภาพเรียบร้อย และการมีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การมีพฤติกรรมมีบุคลิกภาพที่ดี เป็นลักษณะทางร่างกายและลักษณะทางจิตใจของครูที่สามารถสร้างความประทับใจและความศรัทธาให้เกิดกับผู้พบเห็น แสดงถึงการมีมารยาทที่ดีงาม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความสุภาพอ่อนโยน และดูแลรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัย สอดคล้องกับ อีร์ศักดี อัครบวร (2544) ได้กล่าวสรุปว่า ครูที่มีบุคลิกภาพที่ดี ประกอบด้วย การมีรูปร่างท่าทางดี แต่งกายสุภาพ เรียบร้อยถูกกาลเทศะ มีน้ำเสียงชัดเจน สอดคล้องกับ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554) สรุปว่า 1) สุขภาพทางกาย ได้แก่ การรักษาความสะอาดร่างกาย มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัย รู้จักป้องกันโรคติดต่อ การงดเว้นจากสิ่งเสพติด 2) สุขภาพทางจิต ได้แก่ การทำจิตใจให้เบิกบาน ควบคุมอารมณ์ได้ รู้จักยับยั้งชั่งใจ สดชื่นมีชีวิตชีวา และมีอารมณ์มั่นคง

องค์ประกอบที่ 5 การมีคุณธรรมและจริยธรรม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ และการยึดมั่นปฏิบัติในคุณงามความดี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่คดโกงหรือไม่ลำเอียงทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความอดทน ไม่ย่อท้อ รู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และไม่ประพฤติดนไปในทางเสื่อม และการละเว้นจากอบายมุขทั้งปวง สอดคล้องกับ อีร์ศักดี อัครบวร (2544, น. 91) กล่าวว่า 1) การอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ประสบ และ 2) มีความหนักแน่น ยังสอดคล้องกับ ประไพ สิทธิเลิศ (2542, น. 54) กล่าวว่า ครูต้องมีความมุ่งมั่นในการสอน

องค์ประกอบที่ 6 การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมีความรู้ในหลักสูตรเนื้อหาวิชาที่สอน การถ่ายทอดความรู้ตามหลักวิชาการ และการอบรมสั่งสอนศิษย์ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การมีความรู้ในหลักสูตรและเนื้อหาที่สอนอย่างแม่นยำ สามารถจัดทำแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียน

การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเมินผลศิษย์ได้อย่างถูกต้อง และการอธิบายเนื้อหาโดยใช้ภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสม ชัดเจน สอดคล้องกับ จรุงญ ขาวสีจาน (2542, น. 15) กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาในการสอน สอดคล้องกับ วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (2553) สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554) สรุปไว้ว่า 1) ครูสามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ 2) สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร 3) พัฒนาให้ศิษย์รู้เรื่องต่าง ๆ ของชุมชน 4) สอนจากเรื่องง่ายไปหายาก และ 5) มีทักษะการสอน

องค์ประกอบที่ 7 การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์อันดีและร่วมมือกับชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และการร่วมมือกับทางราชการเพื่อพัฒนาชุมชน มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจาก การประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อประโยชน์ของศิษย์และประชาชนส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันทำงานสำเร็จ สอดคล้องกับ พรรณอร อุชุกภาพ (2547, น. 7) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับชุมชน คือ มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสามารถเป็นผู้นำชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อีรศักดิ์ อัครบวร (2544, น. 72) กล่าวว่า 1) ร่วมมือกับผู้ปกครองแก้ปัญหาต่าง ๆ ของศิษย์ 2) เป็นผู้นำชุมชนและช่วยเหลือกิจกรรมของสังคม 3) การช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และ 4) ช่วยเหลือชุมชนในทางสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี มีองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครู ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก คือ มีความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ การมีจิตวิทยาในการสอน การเป็นแบบอย่างที่ดี การมีคุณธรรมและจริยธรรม การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร ตัวบ่งชี้องค์ประกอบแต่ละตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเกิน 0.30 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว สอดคล้องกับ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) สรุปว่า ค่าสถิติไค-สแควร์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เป็นสิ่งชี้ว่า โมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ เสรี ชัดแจ้ง (2547, น. 30) กล่าวว่า ค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนวิชาชีพครู จำนวน 3 คน ทางด้านการสอนจิตวิทยา 1 คน และเชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย 1 คน

วัตถุประสงค์ที่ 3 การแปลผลคะแนนจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูง เนื่องจากทางคณะครุศาสตร์ได้มี การพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะในหมวดวิชาเฉพาะด้าน

กลุ่มวิชาชีพครู ประกอบไปด้วยรายวิชาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ และจิตวิญญาณความเป็นครู อีกทั้งยังกำหนดให้มีกิจกรรมเสริมความเป็นครูในแต่ละปีการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม เช่น กิจกรรมเสริมความศรัทธา ความมุ่งมั่นและรักในอาชีพครู กิจกรรมจิตอาสา จิตสาธารณะ การบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม กิจกรรมส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย และมีการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ครูก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หลักสูตรหรือสาขาวิชาสามารถนำแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ไปใช้วัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา ในหลักสูตรหรือสาขาวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาในวิชาชีพครูของนักศึกษาต่อไป
2. นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้รับจากการทดสอบในงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรพัฒนานักศึกษาคณะครุศาสตร์ เพื่อให้มีคุณลักษณะเป็นครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยใช้มาตรวัดในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ตามแนวคิดของเทอร์สตัน ลีเคิร์ท เป็นต้น
2. การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครู ที่พัฒนาขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงควรขยายการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในคณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2542). ครูแกนนำ : ต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- กิตติเชษฐ์ ธนาพรชัยพงษ์. (2548). การศึกษาการรับรู้และความคิดเห็นของนายทหารสัญญาบัตรกองทัพเรือ ต่อการปฏิรูปกองทัพเรือ (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรูญ ขาวสีจาน. (2542). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอุตสาหกรรมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร. สกลนคร (รายงานการวิจัย). สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ธีรวัฒน์ เลื่อนฤทธิ์. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้คัดสรรการปฏิบัติงานมาตรฐานวิชาชีพครู (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์ (1996) จำกัด.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสม์เรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพ สิทธิเลิศ. (2542). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- พรรณอร อุชุภาพ. (2547). สถาบันวิชาชีพและการพัฒนาวิชาชีพครู. สกลนคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มานี แสงหิรัญ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเรียนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. อุตรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2560). หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. อุตรดิตถ์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วิจิตพงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2553). ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ. กรุงเทพฯ : วศิระ.
- วิลัย ตั้งจิตสมคิด. (2544). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรันด์ติ้งเฮาส์.
- _____ . (2554). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน. (2548) คู่มือการวัดทางจิตวิทยา = Manual of psychological testing. กรุงเทพฯ : เมดิคัล มีเดีย.
- สุรียา ช้องเสนาะ. (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาการศึกษาไทยกับเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 : บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสรี ชัดเข้ม. (2547). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน. วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา, 2(1), 15-42.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).

